Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 18. januára 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Slobodné poskytovanie služieb – Článok 49 ZFEÚ – Smernica 2006/123/ES – Článok 15 – Odmeny architektov a inžinierov – Stanovené minimálne tarify – Priamy účinok – Rozsudok o nesplnení povinnosti vydaný v priebehu konania pred vnútroštátnym súdom“

Vo veci C-261/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) zo 14. mája 2020 a doručený Súdnemu dvoru 15. júna 2020, ktorý súvisí s konaním:

Thelen Technopark Berlin GmbH

proti

MN,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda L. Bay Larsen, predsedovia komôr A. Arabadžiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (spravodajca), I. Ziemele a J. Passer, sudcovia M. Ilešič, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra a L. S. Rossi,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Krausenböck, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 3. mája 2021,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Thelen Technopark Berlin GmbH, v zastúpení: M. Schultz, Rechtsanwalt,

– MN, v zastúpení: V. Vorwerk a H. Piorreck, neskôr V. Vorwerk, Rechtsanwälte,

– holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. L. Noort, M. H. S. Gijzen a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: L. Armati, L. Malferrari, W. Mölls a M. Kellerbauer, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. júla 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 49 ZFEÚ, ako aj článku 15 ods. 1, článku 15 ods. 2 písm. g) a článku 15 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu (Ú. v. EÚ L 376, 2006, s. 36).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Thelen Technopark Berlin GmbH (ďalej len „Thelen“) a MN vo veci vyplatenia odmeny poslednému uvedenému.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenie 6 smernice 2006/123 znie:

„[Prekážky týkajúce sa slobody poskytovateľov usadiť sa v členských štátoch a voľného pohybu služieb medzi členskými štátmi] nemožno odstrániť len spoliehaním sa na priamu uplatniteľnosť článkov [49 a 56 ZFEÚ], keďže na jednej strane riešenie jednotlivých prípadov prostredníctvom konaní o porušení a nesplnení povinností voči dotknutému členskému štátu by bolo pre vnútroštátne orgány aj inštitúcie [Únie], najmä po rozšírení, veľmi zložité a na druhej strane si zrušenie mnohých prekážok vyžaduje predchádzajúcu koordináciu vnútroštátnych právnych systémov vrátane vytvorenia administratívnej spolupráce. Legislatívny nástroj [Únie] umožňuje vytvoriť skutočný vnútorný trh so službami, ako to uznali Európsky parlament a Rada [Európskej únie].“

4 Článok 2 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na služby poskytované poskytovateľmi, ktorí sú usadení v členskom štáte.“

5 Článok 15 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty skúmajú, či sa podľa ich právnych systémov uplatňujú niektoré z požiadaviek uvedených v odseku 2, a zabezpečujú, aby všetky takéto požiadavky boli zlučiteľné s podmienkami ustanovenými v odseku 3. Členské štáty prispôsobia zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia tak, aby boli zlučiteľné s týmito podmienkami.

2. Členské štáty skúmajú, či ich právne systémy podmieňujú prístup k činnosti v oblasti služieb alebo jej vykonávanie splnením niektorej z týchto nediskriminačných požiadaviek:

…

g) stanovené minimálne a/alebo maximálne tarify, ktoré musí poskytovateľ dodržiavať;

…

3. Členské štáty overujú, že požiadavky uvedené v odseku 2 spĺňajú tieto podmienky:

a) nediskriminácia: požiadavky nesmú byť priamo ani nepriamo diskriminačné vzhľadom na štátnu príslušnosť, alebo v prípade spoločností, vzhľadom na umiestnenie ich sídla;

b) nevyhnutnosť: požiadavky musia byť opodstatnené závažným dôvodom týkajúcim sa verejného záujmu [naliehavým dôvodom všeobecného záujmu – *neoficiálny preklad*];

c) proporcionalita: požiadavky musia slúžiť na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa; nesmú prekročiť rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa; a nesmie byť možné nahradiť tieto požiadavky inými, menej obmedzujúcimi opatreniami, ktorými sa dosiahnu rovnaké výsledky.

…“

Nemecké právo

6 Tarify architektov a inžinierov upravuje Verordnung über die Honorare für Architekten- und Ingenieurleistungen (Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – HOAI) [nariadenie o odmenách za architektonické a inžinierske služby (odmeny architektov a inžinierov – HOAI)] z 10. júla 2013 (BGBl. 2013 I, s. 2276, ďalej len „HOAI“).

7 § 1 HOAI je formulovaný takto:

„Toto nariadenie upravuje výpočet poplatkov za základné služby architektov a inžinierov (zhotoviteľov) so sídlom v Nemecku, pokiaľ sa na tieto služby vzťahuje toto nariadenie a pokiaľ sa tieto služby poskytujú na nemeckom území.“

8 § 7 ods. 1, 3 a 5 tohto právneho predpisu stanovuje:

„1. Odmena sa stanoví na základe písomnej dohody medzi zmluvnými stranami v čase zadania zákazky, a to v rámci minimálnych a maximálnych sadzieb stanovených v tomto nariadení.

…

3. Minimálne sadzby stanovené v tomto nariadení môžu byť vo výnimočných prípadoch znížené, a to na základe písomnej dohody.

…

5. Pokiaľ v čase zadania zákazky nie je písomne dohodnuté inak, vychádza sa z nevyvrátiteľnej domnienky, že boli dohodnuté minimálne sadzby v súlade s odsekom 1.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9 Realitná spoločnosť Thelen a MN, inžinier, uzavreli 2. júna 2016 zmluvu o poskytnutí projektantských služieb, v rámci ktorej sa posledný uvedený zaviazal poskytnúť určité služby, na ktoré sa vzťahuje HOAI v súvislosti s uskutočnením plánovaného stavebného projektu v Berlíne (Nemecko), a to za paušálnu odmenu vo výške 55 025 eur.

10 Po vypovedaní tejto zmluvy listom z 2. júna 2017 MN fakturoval už poskytnuté služby v konečnej faktúre týkajúcej sa odmeny vystavenej v júli 2017 na základe minimálnych sadzieb podľa § 7 HOAI. Na tento účel po zohľadnení výšky platieb už uhradených spoločnosťou Thelen podal na Landgericht Essen (Krajinský súd Essen, Nemecko) návrh na zaplatenie zvyšnej dlžnej sumy vo výške 102 934,59 eura spolu s úrokmi a trovami konania.

11 Rozsudkom z 28. decembra 2017 tento súd uložil spoločnosti Thelen povinnosť zaplatiť sumu 100 108,34 eura spolu s úrokmi.

12 Thelen podala proti tomuto rozsudku odvolanie na Oberlandesgericht Hamm (Vyšší krajinský súd Hamm, Nemecko), ktorý rozsudkom z 23. júla 2019 čiastočne zmenil uvedený rozsudok tak, že spoločnosti Thelen uložil povinnosť zaplatiť sumu 96 768,03 eura spolu s úrokmi.

13 Thelen podala proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „Revision“ na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý v prejednávanej veci podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom sa domáhala zamietnutia návrhu MN v celom rozsahu.

14 Vnútroštátny súd pripomína, že Súdny dvor v rozsudku zo 4. júla 2019, Komisia/Nemecko (C-377/17, EU:C:2019:562), konštatoval nezlučiteľnosť HOAI s článkom 15 ods. 1, článkom 15 ods. 2 písm. g) a článkom 15 ods. 3 smernice 2006/123, avšak bez toho, aby sa vyjadril k zlučiteľnosti HOAI s článkom 49 ZFEÚ, čo potvrdil aj v uznesení zo 6. februára 2020, hapeg dresden (C-137/18, neuverejnené, EU:C:2020:84).

15 Podľa tohto súdu však rozhodnutie o opravnom prostriedku „Revision“ závisí od toho, či má článok 15 ods. 1, článok 15 ods. 2 písm. g) a článok 15 ods. 3 smernice 2006/123 priamy účinok v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výlučne súkromné osoby, takže na účely vyriešenia tohto sporu by malo byť vylúčené uplatnenie § 7 HOAI.

16 Vnútroštátny súd jednak zdôrazňuje, že z článku 4 ods. 3 ZEÚ a článku 288 tretieho odseku ZFEÚ vyplýva, že členské štáty sú povinné dosiahnuť výsledok stanovený smernicou, a jednak, že táto povinnosť prináleží všetkým orgánom členských štátov, vrátane súdnych orgánov, pričom okrem iného zahŕňa to, že tieto orgány sú povinné v čo najväčšej možnej miere vykladať svoje vnútroštátne právo v súlade s právom Únie. Tento súd však spresňuje, že zásada konformného výkladu by podľa neho nemala slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem*.

17 V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že výklad HOAI v súlade so smernicou 2006/123 nie je v prejednávanej veci možný. Podľa jeho názoru nie je možné vykladať § 7 HOAI v tom zmysle, že sa neuplatní na takú dohodu o odmene, ktorá stanovuje nižšie odmeny, než sú minimálne sadzby stanovené v HOAI. Z HOAI podľa uvedeného súdu vyplýva, že takáto dohoda je neplatná, s výnimkou niektorých výnimočných prípadov, ktoré nezodpovedajú situácii, o ktorú ide vo veci samej. Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že taký výklad HOAI, podľa ktorého by bolo možné odchýliť sa od minimálnych sadzieb stanovených touto právnou úpravou, by predstavoval výklad vnútroštátneho práva *contra legem*.

18 Tento súd spresňuje, že tvorcovia poslednej verzie HOAI si boli vedomí možnej nezlučiteľnosti sadzobníkov, ktoré sú v ňom stanovené, so smernicou 2006/123, ale nesprávne sa domnievali, že to môžu napraviť tým, že v § 1 HOAI zúžia pôsobnosť tejto právnej úpravy na čisto vnútroštátne situácie.

19 Preto sa vnútroštátny súd domnieva, že rozhodnutie o opravnom prostriedku „Revision“ závisí predovšetkým od otázky, či má článok 15 ods. 1, článok 15 ods. 2 písm. g) a článok 15 ods. 3 smernice 2006/123 v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výlučne súkromné osoby, priamy účinok, takže v prípade kladnej odpovede Súdneho dvora na túto otázku by sa malo odmietnuť uplatnenie § 7 HOAI a opravnému prostriedku „Revision“ by sa malo vyhovieť. Vnútroštátny súd pritom poznamenáva, že táto otázka bola v uznesení zo 6. februára 2020, hapeg dresden (C-137/18, neuverejnené, EU:C:2020:84), výslovne ponechaná ako otvorená, takže je potrebný návrh na začatie prejudiciálneho konania.

20 Vnútroštátny súd uvádza, že hoci Súdny dvor už konštatoval, že článok 15 smernice 2006/123 má priamy účinok a uplatňuje sa aj na výlučne vnútroštátne situácie, pretrvávajú pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či má článok 15 smernice 2006/123 priamy účinok v rámci sporu výlučne medzi súkromnými osobami. V tejto súvislosti tento súd cituje judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa ustanovení smernice nemožno dovolávať medzi jednotlivcami ani vtedy, keď členské štáty, ako v prejednávanej veci Spolková republika Nemecko, túto smernicu neprebrali alebo ju prebrali nesprávne. Vo veci samej sú pritom oboma účastníkmi sporu práve súkromné osoby.

21 Vnútroštátny súd sa domnieva, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že smernica nemôže zakladať povinnosti pre súkromné osoby, takže sa na ňu v zásade nemožno odvolávať v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výlučne súkromné osoby, s cieľom vylúčiť uplatnenie právnej úpravy členského štátu, ktorá je v rozpore s touto smernicou. Podľa vnútroštátneho súdu tu nemožno rozlišovať podľa toho, či smernica môže ukladať priame povinnosti pre súkromné osoby alebo či im môže priamo odnímať subjektívne práva, ktoré im priznáva vnútroštátne právo, čo by v prejednávanej veci predstavovalo odňatie minimálnych sadzieb, ktoré inžinierom alebo architektom stanovuje vnútroštátne právo. Okrem toho sa vnútroštátny súd domnieva, že spor vo veci samej nepatrí medzi výnimočné prípady, v ktorých Súdny dvor uznal priamy účinok smerníc v sporoch, v ktorých proti sebe stáli výlučne súkromné osoby.

22 Okrem toho sa vnútroštátny súd domnieva, že aj keď sa HOAI týka len čisto vnútroštátnych situácií, na vyriešenie sporu vo veci samej môže byť relevantná otázka, či táto právna úprava porušuje článok 49 ZFEÚ, o ktorej Súdny dvor ešte nerozhodol. V tejto súvislosti tento súd pripomína, že na základe zásady prednosti práva Únie majú priamo uplatniteľné ustanovenia Zmlúv a akty inštitúcií za následok automatickú neuplatniteľnosť akéhokoľvek odporujúceho vnútroštátneho ustanovenia, a to aj v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne súkromné osoby.

23 Za týchto podmienok Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Vyplýva z práva Únie, najmä z článku 4 ods. 3 ZEÚ, článku 288 tretieho odseku ZFEÚ a článku 260 ods. 1 ZFEÚ, že článok 15 ods. 1, článok 15 ods. 2 písm. g) a článok 15 ods. 3 [smernice 2006/123] má v rámci prebiehajúceho súdneho konania medzi dvoma súkromnými osobami priamy účinok tým spôsobom, že sa už neuplatní smernici odporujúca vnútroštátna právna úprava uvedená v § 7 [HOAI], podľa ktorej sú minimálne sadzby odmien za plánovacie a dozorné služby architektov a inžinierov stanovené [v sadzobníku uvedenom v tomto

paragrafe] – odhliadnuc od určitých výnimočných prípadov – záväzné a dojednanie o odmene v zmluvách [uzavretých] s architektmi alebo inžiniermi, ktoré nedosahuje tieto minimálne sadzby, je neplatné?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:
   a) Predstavuje právna úprava záväzných minimálnych sadzieb pre plánovacie a dozorné služby architektov a inžinierov v § 7 HOAI zavedená Spolkovou republikou Nemecko porušenie slobody usadiť sa stanovenej v článku 49 ZFEÚ alebo iných všeobecných zásad práva Únie?
   b) V prípade kladnej odpovede na druhú otázku písm. a): Vyplýva z takého porušenia, že v prebiehajúcom súdnom konaní medzi súkromnými osobami sa už vnútroštátna právna úprava záväzných minimálnych sadzieb (v tomto prípade § 7 HOAI) nemá uplatniť?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

24 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má právo Únie vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd rozhodujúci o spore výlučne medzi súkromnými osobami je povinný neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá v rozpore s článkom 15 ods. 1, článkom 15 ods. 2 písm. g) a článkom 15 ods. 3 smernice 2006/123 stanovuje minimálne sadzby odmien za služby architektov a inžinierov a ktorá stanovuje neplatnosť zmlúv odchyľujúcich sa od tejto právnej úpravy.

25 Na účely poskytnutia odpovede na prvú otázku je v prvom rade potrebné pripomenúť, že zásada prednosti práva Únie zakotvuje prednostné postavenie práva Únie pred právom členských štátov a ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť zaručiť plný účinok rôznych pravidiel Únie, pričom právo členských štátov nemôže ovplyvniť účinok priznaný týmto rôznym pravidlám na území uvedených štátov (rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 53 a 54, ako aj citovaná judikatúra).

26 Táto zásada osobitne vyžaduje, aby vnútroštátne súdy na zabezpečenie účinnosti všetkých ustanovení práva Únie v čo najväčšej možnej miere vyložili svoje vnútroštátne právo spôsobom, ktorý je v súlade s právom Únie, a aby sa jednotlivcom poskytla možnosť získať odškodnenie v prípade zásahu do ich práv v dôsledku porušenia práva Únie, ktoré možno pripísať členskému štátu (rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 57).

27 Presnejšie, Súdny dvor už opakovane rozhodol, že vo vnútroštátnom spore vedenom výhradne medzi súkromnými osobami musí vnútroštátny súd pri uplatnení ustanovení vnútroštátneho práva prijatých na prebratie povinností stanovených v smernici zohľadniť všetky pravidlá vnútroštátneho práva a vykladať ich v najširšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel tejto smernice, aby dospel k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným smernicou (rozsudok z 15. januára 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, bod 38 a citovaná judikatúra, ako aj zo 4. júna 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, bod 33).

28 Zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva však má určité obmedzenia. Povinnosť vnútroštátneho súdu odvolávať sa na obsah smernice pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení vnútroštátneho práva je obmedzená všeobecnými zásadami práva a nemôže slúžiť ako

základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem* (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. januára 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, bod 39 a citovanú judikatúru, ako aj z 13. decembra 2018, Hein, C-385/17, EU:C:2018:1018, bod 51).

29 Ako bolo uvedené v bode 17 tohto rozsudku, v prejednávanej veci sa vnútroštátny súd domnieva, že výklad vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, ako vyplýva z § 7 HOAI, ktorý by bol v súlade s požiadavkami článku 15 ods. 1, článku 15 ods. 2 písm. g) a článku 15 ods. 3 smernice 2006/123, by bol *contra legem*.

30 V druhom rade je však potrebné uviesť, že v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia uvedeného práva, zabezpečil ich plný účinok, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, hoci aj časovo následné, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 58 a citovanú judikatúru).

31 V tejto súvislosti by sa však mali zohľadniť aj ostatné základné charakteristiky práva Únie, a to osobitne pokiaľ ide o povahu a právne účinky smerníc (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 59).

32 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti súkromnej osobe, a teda sa na ňu ako takú voči takejto osobe nemožno pred vnútroštátnym súdom odvolávať. Podľa článku 288 tretieho odseku ZFEÚ totiž záväzná povaha smernice, na ktorej je založená možnosť odvolávať sa na ňu, existuje len pre „každý členský štát, ktorému je určená“, pričom Únia má právomoc všeobecným a abstraktným spôsobom uložiť povinnosti, ktoré budú priamo uplatniteľné voči súkromnej osobe, len v prípade, keď je jej priznaná právomoc prijímať nariadenia. Z vyššie uvedeného vyplýva, že ustanovenie smernice, hoci aj jasné, presné a bezpodmienečné, neumožňuje vnútroštátnemu súdu, aby vylúčil ustanovenie svojho vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s týmto ustanovením, ak by tým bola uložená dodatočná povinnosť súkromnej osobe (rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 65 až 67, ako aj citovaná judikatúra).

33 Vnútroštátny súd nie je preto povinný len na základe práva Únie neuplatňovať ustanovenie svojho vnútroštátneho práva odporujúce ustanoveniu práva Únie, ak toto posledné uvedené ustanovenie nemá priamy účinok (rozsudok z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 68), a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť tohto súdu, ako aj ktoréhokoľvek príslušného vnútroštátneho správneho orgánu, neuplatniť na základe vnútroštátneho práva akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva odporujúce ustanoveniu práva Únie, ktoré nemá takýto účinok.

34 V prejednávanej veci je nepochybne pravda, že Súdny dvor už rozhodol, že odsek 1 článku 15 smernice 2006/123 môže mať priamy účinok, keďže v druhej vete tento odsek tohto článku ukladá členským štátom bezpodmienečnú a dostatočne presnú povinnosť upraviť svoje zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia tak, aby boli zlučiteľné s podmienkami uvedenými v jeho odseku 3 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. januára 2018, X a Visser, C-360/15 a C-31/16, EU:C:2018:44, bod 130).

35 K odvolávaniu sa na toto ustanovenie ako také však v prejednávanej veci dochádza v spore medzi súkromnými osobami s cieľom vylúčiť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá je s ním v rozpore.

36 Ak by sa pritom v rámci sporu vo veci samej uplatnil článok 15 ods. 1, článok 15 ods. 2 písm. g) a článok 15 ods. 3 smernice 2006/123, MN by na základe tohto ustanovenia prišiel o svoje právo požadovať na základe § 7 HOAI sumy, ktoré sú v ňom uvedené, a preto by bol povinný prijať sumu stanovenú v zmluve, o ktorú ide vo veci samej. Judikatúra pripomenutá v bodoch 32 a 33 tohto rozsudku však vylučuje, aby tento účinok mohol byť priznaný tomuto ustanoveniu len na základe práva Únie.

37 Vnútroštátny súd teda nie je povinný len na základe tohto práva neuplatniť § 7 HOAI, aj keď je toto ustanovenie v rozpore s článkom 15 ods. 1, článkom 15 ods. 2 písm. g) a článkom 15 ods. 3 smernice 2006/123.

38 Tieto úvahy nemožno spochybniť rozsudkom zo 4. júla 2019, Komisia/Nemecko (C-377/17, EU:C:2019:562), ktorým Súdny dvor rozhodol, že Spolková republika Nemecko si tým, že ponechala v platnosti povinné tarify pre plánovacie služby architektov a inžinierov stanovené v § 7 HOAI, nesplnila svoje povinnosti podľa článku 15 ods. 1, článku 15 ods. 2 písm. g) a článku 15 ods. 3 smernice 2006/123.

39 Nepochybne platí, že podľa článku 260 ods. 1 ZFEÚ, ak Súdny dvor zistí, že si členský štát nesplnil niektorú z povinností, ktoré mu vyplývajú zo Zmlúv, tento členský štát je povinný prijať potrebné opatrenia, aby vyhovel rozsudku Súdneho dvora. Okrem toho sú podľa ustálenej judikatúry príslušné vnútroštátne súdy a správne orgány povinné prijať všetky opatrenia na uľahčenie dosiahnutia plného účinku práva Únie, a teda v prípade potreby neuplatniť vnútroštátne ustanovenie, ktoré je v rozpore s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júla 1972, Komisia/Taliansko, 48/71, EU:C:1972:65, bod 7, a zo 16. decembra 2010, Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe, C-239/09, EU:C:2010:778, body 52 a 53, ako aj citovanú judikatúru).

40 Súdny dvor však už rozhodol, že cieľom rozsudkov vydaných podľa článkov 258 až 260 ZFEÚ je predovšetkým definovať povinnosti členských štátov v prípade nesplnenia ich povinností a nie priznať práva súkromným osobám, pričom tieto práva nevyplývajú z uvedených rozsudkov, ale zo samotných ustanovení práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. decembra 1982, Waterkeyn a i., 314/83 až 316/83 a 83/82, EU:C:1982:430, body 15 a 16). Z toho vyplýva, že príslušné vnútroštátne súdy a správne orgány nie sú povinné len na základe takýchto rozsudkov upustiť v rámci sporu medzi súkromnými osobami od uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore s ustanovením smernice.

41 Po týchto konštatovaniach je v treťom rade potrebné pripomenúť, že účastník konania, ktorý bol poškodený nesúladom vnútroštátneho práva s právom Únie, by sa mohol odvolať na judikatúru vychádzajúcu z rozsudku z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428), aby prípadne získal náhradu vzniknutej škody (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. januára 2014, Association médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, bod 32 a citovanú judikatúru).

42 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je zásada zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré je mu pripísateľné, súčasťou systému Zmlúv, na ktorých je Únia založená (rozsudok zo 4. októbra 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, bod 92 a citovaná judikatúra).

43 Členským štátom teda prináleží ubezpečiť sa o tom, že jednotlivci dostanú náhradu škody spôsobenej nedodržaním práva Únie, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť (rozsudok zo 4. októbra 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, bod 93 a citovaná judikatúra).

44 Okrem toho Súdny dvor opakovane rozhodol, že pokiaľ ide o podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušeniami práva Únie, ktoré sú tomuto štátu pripísateľné, poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že porušená právna norma Únie má za cieľ priznať jednotlivcom práva, porušenie tejto normy je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (rozsudok zo 4. októbra 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, bod 94 a citovaná judikatúra).

45 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že uplatnenie týchto podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva Únie musia vnútroštátne súdy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie (rozsudok zo 4. októbra 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, bod 95 a citovaná judikatúra).

46 V prejednávanej veci je potrebné pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že Spolková republika Nemecko si tým, že ponechala v platnosti povinné tarify pre plánovacie služby architektov a inžinierov stanovené v § 7 HOAI, nesplnila svoje povinnosti podľa článku 15 ods. 1, článku 15 ods. 2 písm. g) a článku 15 ods. 3 smernice 2006/123 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júla 2019, Komisia/Nemecko, C-377/17, EU:C:2019:562), a že toto ustanovenie bráni takejto vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je zakázané dohodnúť si v zmluvách uzatvorených s architektmi alebo inžiniermi nižšie tarify, ako sú minimálne sumy určené podľa uvedených taríf (pozri v tomto zmysle uznesenie zo 6. februára 2020, hapeg dresden, C-137/18, neuverejnené, EU:C:2020:84, bod 21).

47 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora pritom vyplýva, že porušenie práva Únie je dostatočne závažné, ak pretrváva naďalej napriek rozsudku, ktorý toto vytýkané nesplnenie povinnosti konštatuje, alebo napriek rozhodnutiu o prejudiciálnej otázke alebo ustálenej judikatúre Súdneho dvora v danej oblasti, z ktorých vyplýva, že dotknuté správanie je porušením práva (rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 57, ako aj z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 31).

48 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd rozhodujúci o spore výlučne medzi súkromnými osobami nie je povinný len na základe uvedeného práva neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá v rozpore s článkom 15 ods. 1, článkom 15 ods. 2 písm. g) a článkom 15 ods. 3 smernice 2006/123 stanovuje minimálne sadzby odmien za služby architektov a inžinierov a ktorá stanovuje neplatnosť zmlúv odchyľujúcich sa od tejto právnej úpravy, avšak bez toho, aby tým bola dotknutá jednak možnosť tohto súdu neuplatniť v takomto spore uvedenú právnu úpravu na základe vnútroštátneho práva, a jednak právo účastníka konania, ktorý bol poškodený nesúladom vnútroštátneho práva s právom Únie, domáhať sa náhrady škody, ktorá mu tým vznikla.

O druhej otázke

49 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 49 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje minimálne sadzby odmien za služby architektov a inžinierov a ktorá stanovuje neplatnosť zmlúv odchyľujúcich sa od tejto právnej úpravy.

50 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že ustanovenia Zmluvy o FEÚ v oblasti slobody usadiť sa, slobodného poskytovania služieb a voľného pohybu kapitálu sa v zásade neuplatnia na situáciu, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát (rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 47 a citovaná judikatúra).

51 Ako pritom vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, spor vo veci samej sa vyznačuje okolnosťami, ktoré sa vo všetkých ohľadoch obmedzujú len na Spolkovú republiku Nemecko. Nič v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, totiž nenaznačuje, že by účastník konania vo veci samej mal sídlo mimo územia Spolkovej republiky Nemecko alebo že by predmetné služby vo veci samej boli poskytované mimo tohto územia.

52 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že Súdny dvor, na ktorý sa vnútroštátny súd obrátil v súvislosti so situáciou, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát, nemôže bez toho, aby to tento vnútroštátny súd uviedol, vychádzať z toho, že návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu ustanovení Zmluvy o FEÚ týkajúcich sa základných slobôd, je nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci, ktorú prejednáva uvedený súd. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania totiž musia vyplývať konkrétne skutočnosti, ktoré umožňujú vytvoriť súvislosť medzi predmetom alebo okolnosťami sporu, ktorý sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát, a článkami 49, 56 alebo 63 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 54).

53 Preto v situácii, ako je tá vo veci samej, prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby Súdnemu dvoru v súlade s požiadavkami článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora poskytol vysvetlenie toho, akú súvislosť má spor, ktorý prejednáva, napriek jeho čisto vnútroštátnej povahe, s ustanoveniami práva Únie týkajúcimi sa základných slobôd, takže výklad požadovaný v prejudiciálnom konaní je preň nevyhnutný pre rozhodnutie v tomto spore (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 55).

54 Keďže sa však v návrhu na začatie prejudiciálneho konania nenachádza žiadna zmienka v tomto zmysle, túto otázku nemožno považovať za prípustnú (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2018, Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, bod 33; zo 14. novembra 2018, Memoria a Dall'Antonia, C-342/17, EU:C:2018:906, bod 21, ako aj z 24. októbra 2019, Belgische Staat, C-469/18 a C-470/18, EU:C:2019:895, bod 26).

55 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je druhú otázku potrebné vyhlásiť za neprípustnú.

O trovách

56 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd rozhodujúci o spore výlučne medzi súkromnými osobami nie je povinný len na základe uvedeného práva neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá v rozpore s článkom 15 ods. 1, článkom 15 ods. 2 písm. g) a článkom 15 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu stanovuje minimálne sadzby odmien za služby architektov a inžinierov a ktorá stanovuje neplatnosť zmlúv odchyľujúcich sa od tejto právnej úpravy, avšak bez toho, aby tým bola dotknutá jednak možnosť tohto súdu neuplatniť v takomto spore uvedenú právnu úpravu na základe vnútroštátneho práva, a jednak právo účastníka konania, ktorý bol poškodený nesúladom vnútroštátneho práva s právom Únie, domáhať sa náhrady škody, ktorá mu tým vznikla.

Podpisy